

Міністерство охорони здоров'я України  
Полтавський державний медичний університет

Кафедра філософії та суспільних наук

**СИЛАБУС**

**МЕДИЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ**

(Обов'язкова компонента)

|                                                         |                                            |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| рівень вищої освіти                                     | другий (магістерський) рівень вищої освіти |
| галузь знань                                            | 22 «Охорона здоров'я»                      |
| спеціальність                                           | 222 «Медицина»                             |
| кваліфікація освітня                                    | магістр медицини                           |
| кваліфікація професійна                                 | лікар                                      |
| освітньо-професійна програма                            | 222 «Медицина»                             |
| форма навчання                                          | денна                                      |
| курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної<br>дисципліни | 4 курс, 7, 8 семестр                       |

## ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

|                                                                                    |                                                                                                 |                             |
|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання | <b>Каюн Вікторія Олександрівна</b> , кандидат історичних наук<br><b>Біланов Олег Сергійович</b> |                             |
| Профайл викладача/викладачів                                                       | <a href="https://philosophy.pdmu.edu.ua/">https://philosophy.pdmu.edu.ua/</a>                   |                             |
| Контактний телефон                                                                 | +380952038619 – Каюн Вікторія Олександрівна<br>+380951858319 - Біланов Олег Сергійович          |                             |
| E-mail:                                                                            | <a href="mailto:vikakayun1975@gmail.com">vikakayun1975@gmail.com</a>                            | Каюн Вікторія Олександрівна |
|                                                                                    | <a href="mailto:oleg27bilanov@gmail.com">oleg27bilanov@gmail.com</a>                            | Біланов Олег Сергійович     |
| Сторінка кафедри на сайті ПДМУ                                                     | <a href="https://philosophy.pdmu.edu.ua/">https://philosophy.pdmu.edu.ua/</a>                   |                             |

## ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів - 1,5 / годин – 45, із них:

Лекції (год.) – 4

Семінарські (год.) – 16

Самостійна робота (год.) – 25

Вид контролю - підсумковий модульний контроль

### Ознаки навчальної дисципліни

Характер дисципліни: обов'язкова

Рік навчання: 4-й рік навчання

Семестр: 7, 8 семестр

### Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до Положення про організацію освітнього процесу [https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs\\_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf](https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf).

Відносини академічної доброчесності в Полтавському державному медичному університеті врегульовані Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та Кодексом академічної доброчесності

[https://www.pdmu.edu.ua/storage/n\\_process\\_vimo/docs\\_links/acuIqVmfy9EklnqGTDeNGxcZYY09NpWN3T2KFdps.pdf](https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/acuIqVmfy9EklnqGTDeNGxcZYY09NpWN3T2KFdps.pdf), затвердженого рішенням вченої ради академії (протокол № 4 від 09.10.2019 р.), уведеним в дію наказом ректора № 382 від 17.10.2019 р., а також Положенням «Про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету Положенням «Про порядок перевірки у Полтавському державному медичному університеті текстових документів – магістерських, кандидатських і

докторських дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність плагіату».

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання й провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

#### **Порушенням академічної доброчесності вважається:**

- *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- *списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;
- *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

**За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:**

- *повторне проходження оцінювання* (контрольна робота, іспит, залік, відпрацювання незадовільних оцінок, пропущених занять, модульного контролю тощо);
- *повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;*
- *відрахування із закладу освіти;*
- *позбавлення академічної стипендії.*

## **Загальна інформація про навчальну дисципліну**

### **Опис навчальної дисципліни (анотація).**

**Медичне право України** вивчає суспільні відносини, пов'язані з реалізацією прав громадян на здоров'я, зокрема між громадянином і лікувально-профілактичною установою, пацієнтом і медичним працівником у сфері надання медичної допомоги.

**Предметом** вивчення Медичного права України є забезпечення отримання теоретичних знань і вироблення навиків щодо практичного застосування норм права, сприяння у формуванні у здобувачів високого рівня правосвідомості та підвищення правової культури, а також недопущення правового нігілізму.

**Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)** Медичне право України належить до обов'язкової компоненти.

**Пререквізити навчальної дисципліни:** Медичне право України пов'язане зі знаннями таких соціально-гуманітарних дисциплін як «Правознавство», «Основи біоетики та біобезпеки», «Історія України».

**Постреквізити навчальної дисципліни** Медичне право України предметно інтегрується з дисциплінами, які забезпечують подальшу соціально-правову підготовку наступних навчальних дисциплін: «Соціальна медицина, громадське здоров'я», «Судово-

медична експертиза», «Соціальна медицина, організація охорони здоров'я».

## **1. Мета та завдання навчальної дисципліни**

**1.1. Метою** вивчення Медичного права України є фахова підготовка здобувачів, які навчаються за спеціальністю 222 Медицина, з метою формування і розвитку їхньої компетенції у галузі медичного права, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань, набуття практичних навиків у сфері охорони здоров'я, оволодіння достатнім рівнем правової культури та правової свідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини в сфері охорони здоров'я.

**Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)**

**Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна** (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти сформульованим у термінах результатів навчання у освітньо-кваліфікаційній програмі «Медицина»).

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми «Медицина», Медичне право України забезпечує набуття здобуачами **компетентностей**:

**–інтегральна:**

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері медичного права у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, аналізу проблемних питань, шляхом детального вивчення теоретичного матеріалу з можливим практичним застосуванням.

**– загальні:**

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

**– спеціальні (фахові, предметні):**

- вміння тлумачити зміст основних понять у сфері охорони здоров'я;
- здатність аналізувати тенденції розвитку світового та вітчизняного механізму правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я;
- розуміння наукових засад та проблемних моментів кваліфікації злочинів, вчинених медичними працівниками;
- вміння аналізувати соціально-значимі проблем у сфері охорони здоров'я та пропонувати шляхи їхнього правового вирішення
- здатність реалізовувати свої права та обов'язки
- здатність захищати свої права та законні інтереси.
- здатність працювати із законодавством України і здійснювати пошук потрібних правових норм;
- здатність усно та письмово, логічно правильно обґрунтовувати правові явища і процеси
- здатність працювати з текстами основних нормативних актів, зокрема Конституції України, Цивільного кодексу України, Кодексу законів про працю України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

**Виробити практичні навик:**

- реалізовувати свої права та обов'язки;
- захищати свої права та законні інтереси;
- роботи із законодавством України і здійснення пошуку потрібних правових норм;
- усно та письмово, логічно правильно обґрунтовувати правові явища і процеси.
- роботи з текстами основних нормативних актів, зокрема Конституції України,

Цивільного кодексу України, Кодексу законів про працю України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

#### *Результати навчання для Медичного права України*

Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань. Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків. Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків. Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.

#### ***Знати:***

- понятійно-категоріальний апарат у галузі медичного права;
- джерела медичного права; тенденції нормотворення й державної політики у сфері охорони здоров'я;
- механізми здійснення прав та обов'язків суб'єктів медичних правовідносин;
- правові умови провадження окремих видів медичної практики та їх праворегулювання;
- державно-правові гарантії та механізми захисту прав людини у сфері охорони здоров'я;
- дефекти надання медичної допомоги, їх правову кваліфікацію;
- види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я;
- юридичну практику в галузі медичного права, в т.ч. Європейського суду з прав людини.

#### ***Вміти:***

- самостійно працювати із законодавством України та міжнародними і регіональними стандартами у сфері охорони здоров'я;
- знати механізми здійснення прав та обов'язків суб'єктів медичних правовідносин;
- готувати необхідні правові документи;
- аналізувати правову природу медичної практики;
- застосовувати юридичну практику для право реалізаційної діяльності, в т.ч. правові позиції Європейського суду з прав людини;
- ефективно використовувати арсенал експертиз і механізми контролю якості медичної допомоги;
- правильно оцінювати наслідки професійної діяльності медичних і фармацевтичних працівників.

**1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:** отримання здобувачами вищої освіти знань, зокрема, щодо історії становлення юридичної регламентації медичної діяльності в Україні; конституційного регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я в Україні; загального і спеціального законодавства у сфері охорони здоров'я; видів юридичної відповідальності за професійні правопорушення в окресленій царині; прав й обов'язків суб'єктів медичних правовідносин (пацієнтів, медичних працівників, законних представників пацієнта тощо); дефектів надання медичної допомоги; ятрогенної патології та її медико-правового значення; механізмів контролю якості медичної допомоги; правового регулювання медичної допомоги в Україні; юридичних аспектів профілактики і лікування інфекційних хвороб; законодавчого забезпечення донорства (крові, тканин, репродуктивних клітин); регулювання експертної діяльності за законодавством України; особливостей правового забезпечення населення лікарськими засобами.

## Структура навчальної дисципліни модуль 2. Медичне право України

| Зміст тем                                                                                                                                   | Кількість годин |              |           |           |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|-----------|-----------|-----------|
|                                                                                                                                             | Усього          | у тому числі |           |           |           |
|                                                                                                                                             |                 | Лекції       | Семінари  | Практичні | СРС       |
| 1                                                                                                                                           | 2               | 3            | 4         | 5         | 6         |
| <b>Модуль 1. Медичне право України</b>                                                                                                      |                 |              |           |           |           |
| Тема 1. Медичне право України в системах права і законодавства. Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини. | 6               |              | 4         |           | 2         |
| Тема 2. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги.                                                                               | 4               | 2            |           |           | 2         |
| Тема 3. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.                                                                                   | 6               |              | 4         |           | 2         |
| Тема 4. Договір про надання медичних послуг. Медичні експертизи за законодавство України.                                                   | 6               |              | 4         |           | 2         |
| Тема 5. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я.                                                                                 | 4               | 2            |           |           | 2         |
| Тема 6. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я.           | 6               |              | 2         |           | 4         |
| <b>Підготовка до семінарських занять</b>                                                                                                    | <b>7</b>        |              |           |           | <b>7</b>  |
| <b>ПМК</b>                                                                                                                                  | <b>6</b>        |              |           |           | <b>4</b>  |
| <b>Всього</b>                                                                                                                               | <b>45</b>       | <b>4</b>     | <b>16</b> |           | <b>25</b> |

### Теми лекцій

| №№/зп | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Кількість годин |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                 |
| 1.    | <b>Тема 3. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги.</b><br>Поняття та види медичної допомоги за законодавством України.<br>Поняття та юридична природа медичних послуг.<br>Медична допомога і медична послуга: проблеми співвідношення.<br>Платні та безоплатні медичні послуги.                                                   | 2               |
| 2.    | <b>Тема 5. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я.</b><br>Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я.<br>Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері охорони здоров'я. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері охорони здоров'я. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. | 2               |
|       | <b>Всього</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>4</b>        |

**Теми практичних занять за модулями**  
Навчальною програмою не передбачено

**Теми семінарських занять**

| №№<br>/ зп | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Кількість<br>годин |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1.         | <p style="text-align: center;"><b>Тема 1. Медичне право України в системах права і законодавства.</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини.</b></p> <p>Історичний розвиток медичного права. Медичне право України як галузь права: поняття, предмет і методи. Принципи та функції медичного права України. Система і джерела медичного права. Міжнародні стандарти у сфері прав людини й охорони здоров'я: загальна характеристика. Основні напрямки реформування системи охорони здоров'я в Україні. Програми державних гарантій медичного обслуговування населення.</p>                                                                                                                                                                         | 4                  |
| 2.         | <p style="text-align: center;"><b>Тема 3. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.</b></p> <p>Медичні правовідносини: поняття, ознаки і склад. Класифікація медичних правовідносин. Суб'єкти медичних правовідносин: поняття та особливості. Об'єкти медичних правовідносин. Зміст медичних правовідносин. Підстави виникнення та припинення медичних правовідносин. Види медичної допомоги. Правове забезпечення вакцинації населення. Право на зайняття народною медициною (цілительством).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 4                  |
| 3.         | <p style="text-align: center;"><b>Тема 4. Договір про надання медичних послуг. Медичні експертизи за законодавство України.</b></p> <p>Договір про надання медичних послуг: поняття та класифікація. Юридична природа, особливості виконання зобов'язань з договору про надання медичних послуг. Види договорів про надання медичних послуг. Набрання чинності і порядок укладення договору про надання медичних послуг. Елементи договору про надання медичних послуг. Цивільно-правова відповідальність за неналежне виконання договору про надання медичних послуг. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності. Військово-лікарська експертиза. Судово-медична експертиза. Судово-психіатрична експертиза.</p>                   | 4                  |
| 4.         | <p style="text-align: center;"><b>Тема 6. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я.</b></p> <p>Юридичний конфлікт як підстава для захисту. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Досудовий рівень захисту. Судовий спосіб захисту. Медіація як форма захисту. Захист персональних даних. Становлення та розвиток міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. Нормативно-правовий механізм співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. Міжурядові організації в організаційно-правовому механізмі міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. Роль міжнародних неурядових організацій у забезпеченні міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я.</p> | 2                  |

|    |               |    |
|----|---------------|----|
| 5. | <b>ПМК</b>    | 2  |
|    | <b>Всього</b> | 16 |

### Самостійна робота

| №№/<br>зп | Назва теми                                                                                         | Кількість<br>годин |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| <b>1.</b> | <b>Підготовка до семінарських занять: теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.</b> | <b>7</b>           |
| 2.        | <b>Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:</b>                      |                    |
| 2.1.      | Класифікаційні групи джерел права, що регламентують відносини в сфері охорони здоров'я             | 2                  |
| 2.2.      | Основні напрямки медичної реформи в Україні.                                                       | 2                  |
| 2.3.      | Галузеві стандарти медичної допомоги: поняття, види та коротка характеристика                      | 2                  |
| 2.4.      | Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності.         | 2                  |
| 2.5.      | Контроль якості медичної допомоги: умови та порядок здійснення                                     | 2                  |
| 2.6.      | Юрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин                                   | 2                  |
| 2.7.      | Неюрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин                                 | 2                  |
| <b>3.</b> | <b>Підготовка до підсумкового модульного контролю.</b>                                             | <b>4</b>           |
|           | <b>Всього</b>                                                                                      | <b>25</b>          |

**Індивідуальні завдання**  
Навчальною програмою не передбачено

**Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти  
до підсумкового модульного контролю**

1. Правова природа медичного права (галузь права, інститут права, галузь законодавства).
2. Медичне право України як правове утворення: поняття, завдання, предмет регулювання.
3. Медичні правовідносини: поняття, види і склад.
4. Джерела медичного права України.
5. Роль і значення Загальної декларації прав людини та її місце в системі міжнародних стандартів у галузі охорони здоров'я та прав людини.
6. Права пацієнтів за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
7. Права медичних працівників за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
8. Місце і значення актів Європейського Союзу в системі регіональних стандартів у сфері охорони здоров'я і прав людини.
9. Угода про асоціацію Україна-ЄС в аспекті охорони здоров'я.
10. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні.
11. Роль і значення рішень Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я, в системі законодавства про охорону здоров'я України, а також документів національних судових інстанцій.
12. Загальні положення про страхування у сфері охорони здоров'я: поняття, принципи страхування, суб'єкти, об'єкти та зміст страхових правовідносин.
13. Страхування професійної відповідальності медичних працівників.
14. Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна).
15. Право на медичну допомогу за законодавством України.
16. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин.
17. Договір про надання медичних послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання.
18. Поняття і правова природа договору про медичне обслуговування.
19. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.
20. Гарантії забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я.
21. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика. Право на життя і медична практика: питання співвідношення.
22. Поняття та структура права людини на охорону здоров'я за законодавством України.
23. Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.
24. Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.
25. Право людини на згоду на медичне втручання.
26. Право на відмову від медичного втручання.
27. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин.
28. Загальна характеристика прав і обов'язків пацієнта.
29. Особливості правового статусу законних представників у сфері охорони здоров'я.
30. Законодавче забезпечення і класифікація прав медичних працівників.
31. Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників.
32. Правовий статус лікаря за національним законодавством.
33. Поняття і види процедур і механізмів захисту прав суб'єктів медичних

правовідносин.

34. Форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, засоби здійснення.

35. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин у порядку конституційного й адміністративного судочинства.

36. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин у порядку цивільного судочинства.

37. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин у порядку кримінального судочинства.

38. Позасудова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, загальна характеристика.

39. Правопорушення у сфері охорони здоров'я як підстава для юридичної відповідальності у медичному праві: поняття, ознаки, склад.

40. Поняття та види юридичної відповідальності суб'єктів медичних правовідносин.

41. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я.

42. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.

43. Адміністративно-правова відповідальність у медичному праві.

44. Кримінальна відповідальність медичних працівників у зв'язку з їх професійною діяльністю.

45. Звільнення від юридичної відповідальності медичних працівників.

46. Неюрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, загальна характеристика.

47. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.

48. Юридична практика в галузі медичного права.

49. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.

50. Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я: національне і зарубіжне законодавство.

51. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні.

52. Висновок експерта: форма і зміст.

53. Медико-соціальна експертиза втрата працездатності: поняття і види.

54. Судово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.

55. Судово-психіатрична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.

56. Судово-психологічна експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.

57. Військово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.

58. Альтернативна медична експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.

59. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види.

60. Медична помилка та нещасний випадок.

### **Перелік практичних навичок для ПМК**

- уміння здійснювати пошук потрібних нормативно-правових актів, правових норм;
- усно та письмово, логічно правильно обґрунтовувати правові явища і процеси.
- роботи з текстами основних нормативних актів, зокрема Конституції України, Цивільного кодексу України, Кодексу законів про працю України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

### **Система поточного та підсумкового контролю**

*Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ*

| За 4-бальною шкалою | Оцінка в ЕКТС | Критерії оцінювання |
|---------------------|---------------|---------------------|
|---------------------|---------------|---------------------|

|                  |    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5 (відмінно)     | A  | Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю. |
| 4 (добре)        | B  | Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.                                                                                                                             |
|                  | C  | Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.                                     |
|                  | E  | Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.                                                                                                                                                                                                      |
| 2 (незадовільно) | FX | Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.                                                                                                                                                                                                                                    |
|                  | F  | Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.                                                                                                                                                                                                                               |

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і **складає 72 бала**.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах. Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів.

Здобувачі, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці.

***Критерії відповідності середнього балу поточної успішності  
результатам складання ПМК***

| Середній бал<br>поточної успішності | Відповідність балам<br>за ПМК | Традиційна оцінка |
|-------------------------------------|-------------------------------|-------------------|
| 4,5                                 | 69                            | 4                 |
| 4,6                                 | 70                            |                   |
| 4,7                                 | 71                            | 5                 |

|     |    |
|-----|----|
| 4,8 | 73 |
| 4,9 | 77 |
| 5,0 | 80 |

*Таблиця №2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.*

| Середній бал за поточну успішність (А) | Бали за поточну успішність з модуля (А * 24) | Бали за ПМК з модуля (А * 16) | Бали за модуль та/або екзамен (А * 24 + А * 16) | Категорія ЄКТС | За 4-бальною шкалою |
|----------------------------------------|----------------------------------------------|-------------------------------|-------------------------------------------------|----------------|---------------------|
| 2                                      | 48                                           | 32                            | 80                                              | F<br>FX        | 2<br>незадовільно   |
| 2,1                                    | 50                                           | 34                            | 84                                              |                |                     |
| 2,15                                   | 52                                           | 34                            | 86                                              |                |                     |
| 2,2                                    | 53                                           | 35                            | 88                                              |                |                     |
| 2,25                                   | 54                                           | 36                            | 90                                              |                |                     |
| 2,3                                    | 55                                           | 37                            | 92                                              |                |                     |
| 2,35                                   | 56                                           | 38                            | 94                                              |                |                     |
| 2,4                                    | 58                                           | 38                            | 96                                              |                |                     |
| 2,45                                   | 59                                           | 39                            | 98                                              |                |                     |
| 2,5                                    | 60                                           | 40                            | 100                                             |                |                     |
| 2,55                                   | 61                                           | 41                            | 102                                             |                |                     |
| 2,6                                    | 62                                           | 42                            | 104                                             |                |                     |
| 2,65                                   | 64                                           | 42                            | 106                                             |                |                     |
| 2,7                                    | 65                                           | 43                            | 108                                             |                |                     |
| 2,75                                   | 66                                           | 44                            | 110                                             |                |                     |
| 2,8                                    | 67                                           | 45                            | 112                                             |                |                     |
| 2,85                                   | 68                                           | 46                            | 114                                             |                |                     |
| 2,9                                    | 70                                           | 46                            | 116                                             |                |                     |
| 2,95                                   | 71                                           | 47                            | 118                                             |                |                     |
| 3                                      | 72                                           | 50                            | 122                                             | E              | 3<br>задовільно     |
| 3,05                                   | 73                                           | 50                            | 123                                             |                |                     |
| 3,1                                    | 74                                           | 50                            | 124                                             |                |                     |
| 3,15                                   | 76                                           | 50                            | 126                                             |                |                     |
| 3,2                                    | 77                                           | 51                            | 128                                             |                |                     |
| 3,25                                   | 78                                           | 52                            | 130                                             | D              |                     |
| 3,3                                    | 79                                           | 53                            | 132                                             |                |                     |
| 3,35                                   | 80                                           | 54                            | 134                                             |                |                     |
| 3,4                                    | 82                                           | 54                            | 136                                             |                |                     |
| 3,45                                   | 83                                           | 55                            | 138                                             |                |                     |
| 3,5                                    | 84                                           | 56                            | 140                                             | C              | 4 добре             |
| 3,55                                   | 85                                           | 57                            | 142                                             |                |                     |
| 3,6                                    | 86                                           | 58                            | 144                                             |                |                     |
| 3,65                                   | 88                                           | 58                            | 146                                             |                |                     |
| 3,7                                    | 89                                           | 59                            | 148                                             |                |                     |
| 3,75                                   | 90                                           | 60                            | 150                                             |                |                     |
| 3,8                                    | 91                                           | 61                            | 152                                             |                |                     |
| 3,85                                   | 92                                           | 62                            | 154                                             |                |                     |

|      |     |    |     |   |            |
|------|-----|----|-----|---|------------|
| 3,9  | 94  | 62 | 156 | B |            |
| 3,95 | 95  | 63 | 158 |   |            |
| 4    | 96  | 64 | 160 |   |            |
| 4,05 | 97  | 65 | 162 |   |            |
| 4,1  | 98  | 66 | 164 |   |            |
| 4,15 | 100 | 66 | 166 |   |            |
| 4,2  | 101 | 67 | 168 |   |            |
| 4,25 | 102 | 68 | 170 |   |            |
| 4,3  | 103 | 69 | 172 |   |            |
| 4,35 | 104 | 70 | 174 |   |            |
| 4,4  | 106 | 70 | 176 |   |            |
| 4,45 | 107 | 71 | 178 |   |            |
| 4,5  | 108 | 72 | 180 | A | 5 відмінно |
| 4,55 | 109 | 73 | 182 |   |            |
| 4,6  | 110 | 74 | 184 |   |            |
| 4,65 | 112 | 74 | 186 |   |            |
| 4,7  | 113 | 75 | 188 |   |            |
| 4,75 | 114 | 76 | 190 |   |            |
| 4,8  | 115 | 77 | 192 |   |            |
| 4,85 | 116 | 78 | 194 |   |            |
| 4,9  | 118 | 78 | 196 |   |            |
| 4,95 | 119 | 79 | 198 |   |            |
| 5    | 120 | 80 | 200 |   |            |

### Методи навчання

При оцінюванні роботи здобувача протягом семестру враховується: відвідування занять; активна участь на практичному занятті; вивчення основної та додаткової літератури; самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, підготовка доповідей та проєктів, гейміфікація, аналіз помилок, брейнстормінг, коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників, дискусія із запрошеним фахівцем, ділова (рольова) гра, майстер-класи, метод ментальних карт, моделювання, експерименти, пошук і дослідження, навчальні дискусії, проблемні ситуації, проблемний (проблемно-пошуковий) метод, професійно-орієнтовані ділові ігри, тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок), робота в малих групах, метод аналізу і діагностики ситуації, метод проєктів, навчальні дискусії, моделювання, пошук і дослідження, метод інтерв'ю (інтерв'ювання), творчі завдання, публічний виступ, скрайбінг.

### Методи контролю

- *попередній контроль* (діагностика вихідного рівня знань здобувачів);
- *поточний контроль* (діагностика якості засвоєння матеріалу здобувачами з окремих тем та змістових модулів);
- *підсумковий контроль* (загальна діагностика якості знань та навичок здобувачів у відповідності до гуманітарної компоненти підготовки фахівців магістерського рівня).
  - усний контроль;
  - письмовий контроль;
  - тестовий контроль;
  - практична перевірка;
  - самоконтроль;
  - самооцінка.

### Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни охоплює:

- робочу навчальну програму;

- тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів;
- методичні розробки лекцій;
- методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів під час підготовки до практичного заняття та на занятті;
- методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів над вивченням тем, винесених на самостійне опрацювання;
- електронні версії мультимедійних презентацій лекцій;
- електронні аналоги друкованих видань та інтернет ресурсів;
- список рекомендованої літератури.

## **Рекомендована література**

### **Базова:**

1. Харитонов О.І., Булеца С.Б., Стеценко С.Г., Майданник Р.А., Сенюта І.Я., Триньова Я.О., Менджул М.В. Медичне право: підручник. ТОВ «РІК-У». 2021. 720с.
2. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: підручник/Борис Логвиненко /Дакор. 2021. 272с.
3. Медичне право. Науково-практичний журнал. ЛОБФ «Медицина і право» №2 (28). 2021. 226с.
4. Медичне право. Науково-практичний журнал. ЛОБФ «Медицина і право» №2 (26). 2020. 241с.
5. Охорона здоров'я в Україні: підручник / Петков В.П. Центр навчальної літератури (ЦУЛ). 2019. 288с.
6. Розробка та фінансування регіональних та місцевих програм громадського здоров'я: оперативний посібник. 2019. 58 с. URL: [https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Manual\\_Development%20and%20funding%20of%20regional%20and%20local%20public%20health%20programs\\_print\\_210x297%2B3mm.pdf](https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Manual_Development%20and%20funding%20of%20regional%20and%20local%20public%20health%20programs_print_210x297%2B3mm.pdf)
7. Державне управління охороною здоров'я в Україні: кол. моногр. / [кол. авт. ; упоряд. проф. Я.Ф.Радиш; передм. Т.Д.Бахтєєвої ; за заг. ред. проф. М.М.Білінської, проф. Я.Ф.Радиша]. – К. : НАДУ, 2013. – 424 с. Основи екології та профілактична медицина: підручник / Д.О. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий, А.Ю. Сергієнко, О.Д. Нужна, Т.В. Михайлова, Т.А. Вихованець, О.О. Лаврік. — К. : ВСВ —Медицина, 2017. — 472 с.
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. — «Про схвалення концепції розвитку системи громадського здоров'я». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%8>

### **Додаткова:**

1. Медико-правовий тлумачний словник / упоряд. І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, Н.Є. Хлібороб, О.В. Цибак; за ред. І.Я. Сенюти. Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010.
2. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності. Кн. 2 : підручник / Т.С. Грузева, М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко, Т.С. Грузева, І.Ю. Хміль, О.І. Артеменко. Київ: ВСВ «Медицина», 2011.
3. Охорона здоров'я та права людини: посібник / Дж. Коен, Т. Езер, П. МакАдамс, М. Мілоф; пер. з англ. Н. Шевчук; наук. ред. укр. версії І. Сенюта. 5-те вид., доп. Львів: Видво ЛОБФ «Медицина і право», 2011. 600 с.
4. Сенюта І. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я. Вісник Львівського університету. Серія юридична. Вип. 40. Львів, 2004. С. 24-36.
5. Сенюта І. Я. Дефекти надання медичної допомоги. Медичне право. 2017. № 1. С. 56–66. URL: <http://medicallaw.org.ua/index.php?id=626>.
6. Сенюта І. Я. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я // Вісник Львівського університету. сер. юридична. - Вип. 40. Львів, 2004. – С. 24-36.
7. Сенюта І. Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я. Харків: Фактор, 2020. 192 с.
8. Сучасне українське медичне право: монографія / за заг.ред. С.Г. Стеценка. Київ: Атіка, 2010. 496 с.

9. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 кн.: підручник. Кн. 2. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності: Т.С. Грузєва, М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. 4-е вид., випр. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 496 с.
10. Права людини в сфері охорони здоров'я: практичний посібник / за наук. ред. І. Сенюти. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2012. 552 с.
11. Темченко О. В., Абрамович Н. О. Пацієнт як учасник договору про надання медичних послуг. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2015. Вип. 32. Т. 2. С. 88-92.
12. Шафранський В. В. Європейська політика «Здоров'я – 2020»: використання науково обґрунтованих стратегій для отримання позитивних результатів. Економіка і право охорони здоров'я. 2016. № 1. С. 44-48.

### **Міжнародні нормативно-правові акти:**

1. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015).
2. Європейська соціальна хартія / Рада Європи, від 03.05.1996р. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994\\_062](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062).
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / Рада Європи, від 04.11.1950 р. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004).
4. Дванадцять принципів організації охорони здоров'я для будь-якої національної системи охорони здоров'я. Прийнято 17-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Нью-Йорк, США, жовтень 1963 р.; внесені поправки на 35-тій Всесвітній медичній асамблеї, Венеція, Італія, жовтень 1983 р. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990\\_004](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990_004).
5. Джакартська декларація про провідну роль зміцнення здоров'я у XXI столітті / ВООЗ, 21-25 липня 1997 р. URL: <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/jakarta/declaration/en/index1.html>
6. Алма-Атинська Декларація. ВООЗ, від 06.09.1978 р. URL: <http://www.euro.who.int/ru/publications/policy-documents/declaration-of-alma-ata,-1978>
7. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину: Рада Європи, Європейський Союз; Конвенція від 04.04.1997 р. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994\\_334](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334).
8. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації "Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження": Всесвітня медична асоціація; Декларація від 01.06.1964 р. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990\\_005](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990_005).
9. Женевська декларація Всесвітньої медичної асоціації, прийнята в 1948р. URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990\\_001](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_001)
10. Міжнародний кодекс медичної етики: 3-я Генеральна Асамблея ВМА; Кодекс від 01.10.1949 р. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/990\\_002](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/990_002).
11. Положення щодо доступності медичної допомоги: Всесвітня медична асоціація; Положення, Міжнародний документ від 01.09.1988 р. URL: [http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=990\\_030](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=990_030).
12. Лісабонська декларація стосовно прав пацієнта прийнята 34-тою Всесвітньою медичною асамблеєю, Лісабон, Португалія, вересень / жовтень 1981р. URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990\\_016](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_016).
13. Декларація про політику в галузі дотримання прав пацієнта в Європі / Європейська консультативна нарада ВООЗ з прав пацієнта, 1994 р. URL: [http://www.who.int/genomics/public/eu\\_declaration1994.pdf](http://www.who.int/genomics/public/eu_declaration1994.pdf)
14. Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. URL: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>.

### **Національне законодавство**

1. Конституція України: Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07.12.1984 р. № 8073-X. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 р. № 2801-XII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Верховна Рада України; Закон від 23.02.2006 р. № 3477-IV. Дата оновлення: 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
8. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. URL: <https://moz.gov.ua/strategija>.
9. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Про реформу охорони здоров'я в Україні". URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1338-19>.
10. Цивільний кодекс України: Верховна Рада України; Закон від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
11. Концепція розвитку системи громадського здоров'я: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249618799>
12. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти: Кабінет Міністрів України; Постанова від 17.09.1996 р. № 1138. Дата оновлення: 30.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF>.
13. Про доступ до публічної інформації: Верховна Рада України; Закон від 13.01.2011 р. № 2939-VI. Дата оновлення: 01.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
14. Про захист персональних даних: Верховна Рада України; Закон від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Урядовий кур'єр від 07.07.2010. – № 122.
15. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 21.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
16. Про звернення громадян: Закон від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
17. Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я: Наказ МОЗ від 28.09.2012. Дата оновлення: 02.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2001-12>.
18. Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації: МОЗ України; Наказ від 25.09.2000 р. № 226. Дата оновлення: 01.11.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0697-00>.
19. Про порядок контролю якості медичної допомоги: наказ МОЗ від 28.09.2012 р. № 752. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1996-12>.
20. Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування: Наказ МОЗ від 05.02.2016 р. № 69. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16>.
21. Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги: Наказ МОЗ від 11.09.2013 № 795 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1669-13>.

#### Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua>
2. <https://meget.kiev.ua>
3. <https://www.wma.net/publications/world-medical-journal/>.

4. <https://www.who.int/>

**Наукові розробки співробітників кафедри**

1. О. С. Біланов, Н.О. Зінченко. Основи правознавства. Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. – Полтава, 2018. – 96 с.

**Розробники:**

**Старший викладач, к.і.н.**

**Вікторія КАЮН**

**Викладач ЗВО**

**Олег БІЛАНОВ**